

של משטחים עמוסי פרטים מול משטחים פשוטים יותר, המשווים יתר עוצמה לאלה הראשונים. לאחר תהליך ארוך (החל דווקא בגישה קוביסטית), הגיע דוד מסר לציור תרבותי ועז-מבע, גם אם אין הצד האישי מודגש בו במיוחד.

מרים אגוז

“תערוכות תל-אביב” / הארץ / 2.4.65 / גלריה 220 / תל-אביב

ציוריה של מרים אגוז משתייכים לאסכולת המופשט הליירי. התפוצה הרבה של אסכולה זו בציור הישראלי, מהווה בשביל הצייר הן הקלה ונוחות מסוימות והן קושי מיוחד: מחד גיסא, יכול הצייר הפועל בגישה זו ליהנות מניסויים רבים שנעשו על ידי אמנים אחרים ולהיעזר בהישגים קיימים; מאידך גיסא, קשה, דווקא בעטיין של הסיבות שהוזכרו לעיל, להוסיף משהו בעל גוון אישי בשדה בו פלסו דרכים ציוריים רבים. רקע זה מבליט ומדגיש את הישגיה של מרים אגוז, שהצליחה ליצור ציור רגיש ופיוטי שאינו חסר גיוון אישי ומיוחד. ציוריה של מרים אגוז, כרוב הציורים של ציירי אסכולת המופשט הליירי, בנויים בעיקרם על משיכת מכחול ועל הנחת שכבות צבעוניות זו על גבי זו, אך תרומתה המיוחדת היא הצבעוניות העשירה והשימוש במשיכות מכחול דקה וחומרית, המקנה מעין מימד נוסף לציוריה. בטובים שבציוריה מגיעה מרים אגוז לביטוי צבעוני-פיוטי שניחן באווירה אביבית פורחת ואופטימית.

רפי לביא

“תערוכות תל-אביב” / הארץ / 2.4.65 / תע' יחיד / גלריה “ב”ץ” / תל-אביב

תערוכה כגון זו של רפי לביא מהווה לא רק הזדמנות לאוהבי האמנות הפלסטית לפגוש אמן מקורי שהגיע לציירה אנושית, רעננה ובעלת ייחוד ציורי מובהק, אלא גם לשמש מעין מבחן בגרות אמנותי לחלק רחב יותר של הקהל שלכאורה כבר החל להסתגל לאמנות החדשה. הרמה האמנותית של הציירה פלסטית בארץ עלתה לאין שיעור בעשור השנים האחרון, אך מסתבר שעלייה זו לא היתה מלווה בעלייה מקבילה של יכולת הקליטה האמנותית של הקהל הרחב יותר. כאשר יצירתו של צייר מתנזרת מהאפקט החיצוני והאלגנטיות הדקורטיבית לשמה, מזכירה תגובת חלק מהקהל את התגובה נוכח מופעיה הראשונים של האמנות המופשטת: מבוכה, תהייה ולעיתים לגלוג מתחכם של שביעות רצון עצמית, המעיד יותר על בורות מאשר על כל דבר אחר. זוהי עדות עגומה מאוד המוכיחה שחלק נרחב ביותר מהקהל עדיין רחוק מאוד מיכולת גישה אמיתית לאמנות מודרנית, ויכול לקבל רק אם

366

הוא מוצא בה ערכים דקורטיביים וסיפוריים, שלאמיתו של דבר הינם טפלים ליצירה עצמה. רפי לביא הוא מהציירים הצעירים המועטים מאוד שהצליחו להגיע לביטוי ציורי מקורי ואישי לחלוטין. אין פירושו של דבר שרפי לביא לא מעורה היטב בתהליך היצירה הפלסטית לזרמיו השונים, כפי שהתפתח בארץ; היפוכו של דבר, ציורו של רפי לביא שואב ממיטב ההישגים של אמנות הארץ, וגובש רק לאחר חיפושים ארוכים והתלבטויות רבות, שבחלקן נמשכות עד היום. אך מסתבר שדווקא מקוריות וגיבוש אלה אליהם הגיע, מקשים במידה רב על הגישה ליצירתו לאלה המתקשים, או מסרבים לראות ולחוש, אמנות בה אינם מורגלים עוד מקודם. ציורו של רפי לביא בנוי על ידי תפעול ערכים ציוריים טהורים ובלתי מעורבים: תנועתו ומתחו של הקו, מרקם מעודן ורענן ביותר של חומר הצבע ומשיכת מכחול המהווה ערך עצמאי ומתופעלת, בדומה לקו, בתנועה ומשטח בעת ובעונה אחת. שימוש כזה באלמנטים מעמיקה ביותר. אין פלא, איפוא, שאמנות כזאת היא בבחינת ספר חתום לגבי חלק ניכר מהקהל, גם אם היא מעניקה חוויה אמנותית לציירים ולא להקהל הרגילים יותר. דבר זה אינו מפתיע; למעשה הוא אפילו צפוי. המעצב הוא הפער הגדול בהבנה שכתוצאה ממנו, אלה שאינם מבינים אינם יודעים שאינם מבינים ואינם יכולים להתאזר באותה צניעות של ההכרה באי-ידיעה, שבעקבותיה עשויה לבוא פעם התקרבות רבה והעמקה גדולה יותר.

אסתר פרץ-ארד

“תערוכות תל-אביב” / הארץ / 2.4.65 / תע' יחיד / גלריה “הדסה ק” / תל-אביב

תערוכתה של אסתר פרץ-ארד מכוונת לסוג של קהל שרגישותו לאמנות פלסטית מתבטאת ברגישות לערכים אווירתיים-רגשניים, הנתמכים בנושא סיפורי רגשני לא פחות. אסתר פרץ-ארד פיתחה יכולת רישום מעולה וכושר טכני המותאם בדיוק לתיאור נושאים שלפני מספר שנים היו נכללים במסגרת הציור ה”ריאליסטי-סוציאליסטי”. המאחד את התערוכה אינו גיוון מיוחד של ביטוי ציורי הנובע מעצם התהליך הציורי ואמצעיו, אלא טעם אסתטי, הנתמך בנוסחה צורנית-צבעונית רגשנית. כך קורה שגם כאשר הציור נוטה למבנה הקרוב יותר לציור מופשט ובנוי, לרוב כעיבוד של הרקע, מכתמים צבעוניים הקרובים ל”ריבועי הקסם” הצבעוניים, נשמרת בו במלואה האווירה הרגשנית, הגובלת לעיתים קרובות במתקנות המאפיינת את הציורים הנושאים. אין פירושו של דבר שאי אפשר למצוא בציוריה של אסתר פרץ-ארד, זעיר שם זעיר שם, גם קטעים שבהם יש ציור אמיתי ורגיש: דווקא במקומות בהם אין הנושא נראה כחשוב - בסודר הנערה המצוירת, בקטע מצעיף וכו' - יש לעיתים הנחת צבע ציורית ורגישה. קטעים כאלה מוכיחים שהפגם אינו נעוץ בחוסר רגישות או כשרון ציורי אלא בחוסר יכולת העמקה והסתפקות בשטחיות, מה גם שדווקא סוג כזה של ציור מוצא לו תמיד שוק רחב יותר.

367